

HOMILIE MGR. JOHAN BONNY, BISSCHOP VAN ANTWERPEN HOOGFEEST TENHEMELOPNEMING VAN MARIA

**Onze-Lieve-Vrouwekathedraal Antwerpen
Hoogmis, 15 augustus 2018, 10 uur**

Apok. 11, 19a ; 12, 1.3-6a.10ab / 1 Kor. 15, 20-27a / Lc. 1, 39-56

Broeders en zusters,

Ik wens u een mooi hoogfeest van Maria-Tenhemelopneming! Maria is thuisgekomen, als eerste van ons allen, in de heerlijkheid die God voor ons heeft bereid. Ooit was het anders. Ooit stond Maria onder het kruis van Jezus, eenzaam en gebroken. Zij verdween in het lijden dat Hem werd aangedaan. Echter, na Pasen en Pinksteren geschiedde Gods ommekeer ook aan haar. Sinds haar tenhemelopneming zetelt Maria naast haar Verrezen Zoon en deelt zij in de heerlijkheid die Hij van God ontvangen heeft. Maria is opnieuw van de partij, en hoe! Daar, bij haar Verrezen Zoon, kan zij onze moeder zijn: aandachtig en betrokken, als onze voorspreekster en ons voorbeeld. Maria is onze hemelse Moeder: dat hemelse mogen wij vandaag vieren, kleurrijk en feestelijk. Terecht hebben we het beeld van Onze-Lieve-Vrouw vooraan geplaatst, in haar mooiste gewaad. Die ereplaats in de kerkgemeenschap komt haar helemaal toe.

Voor ons prijkt het barokke schilderij dat Pieter Paul Rubens maakte voor het hoofdaltaar van de kathedraal: een wervelend feest van kleuren en vormen, vol beweging en kracht, één opgaande beweging naar boven toe. In het midden prijkt Maria als de mooiste vrouw die Rubens kon schilderen, gekleed in de duurste stoffen die men in die tijd in Antwerpen kon kopen. Het schilderij moest 'hemels' zijn: een feest voor het oog van de kerkgangers. Het moest fierheid en vertrouwen uitstralen: waar Maria ons voorgaat, daar zal niets ons ontbreken! Gelukkig zijn in de kathedraal ook andere afbeeldingen van Maria te zien: kleiner, eenvoudiger, bescheidener dan wat Rubens van haar maakte. En wellicht ook iets dichterbij hoe Maria zich voelde in de buurt van Jezus en de apostelen. Hoe dan ook: al deze voorstellingen getuigen van de liefde waarmee gelovigen Maria in deze kathedraal doorheen de eeuwen hebben omringd.

Van welke vrouwen hebben we in de geschiedenis nog beeltenissen gemaakt? Ik denk spontaan aan drie historische vrouwenbeelden. Ik denk aan de klassieke afbeelding van de godin Justitia of van Vrouwe Justitia. Haar afbeelding is vaak te vinden op gerechtsgebouwen of op andere plaatsen waar recht wordt gesproken. Vrouwe Justitia staat of zit er meestal alleen bij, met een blinddoek rond de ogen, een weegschaal in de linkerhand en een zwaard in de rechterhand. Zij moet zonder aanzien des persoons te werk gaan, alle

getuigenissen of bewijzen nauwkeurig afwegen en dan een scherp oordeel vellen. Aan welke beeltenis van een vrouw denk ik nog? Aan het Amerikaanse Vrijheidsbeeld in de baai van New York: een gigantisch vrouwenbeeld dat de vrijheid voorstelt. Het was een geschenk van Frankrijk aan Amerika, gemaakt naar Franse modellen. De vrouwenfiguur staat trots rechtop, een stralende kroon op het hoofd. Heldhaftig steekt zij met haar rechterhand een brandende fakkel omhoog, in haar linkerhand houdt zij een plaketafbeelding van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring. Haar beeltenis moet kracht en bescherming uitstralen voor al wie de haven van New York binnen of buiten vaart. Welke beeltenis van een vrouw komt me nog voor ogen? Een heel ander beeld. Het beeld van de treurende moeder dat Käthe Kollwitz liet plaatsen op het Duitse oorlogskerkhof van Vladslo, bij het graf van haar gesneuvelde zoon Peter. Het is een geknielde vrouw, ineengedoken, verkleumd, met gebogen hoofd, in zichzelf gekeerd van verdriet en onbegrip, zonder communicatie. Het is de omgekeerde schoonheid, het Vrijheidsbeeld onderste boven.

Past Maria in deze rij van historische of symbolische vrouwenfiguren? Ja en nee. Maria is en blijft voor ons een geheel uitzonderlijke vrouw. Maria was geen Nafi Thiam. Zij was niet uitzonderlijk door buitengewone talenten of begaafdheden. Ze heeft niet gelopen voor een kerkelijke medaille of voor hemels goud. Maria was uitzonderlijk door de manier waarop God haar betrok in zijn verlossingswerk, en door de manier waarop zij Hem haar medewerking verleende. In alle eenvoud en nederigheid. Bekendheid of roem heeft Maria daarmee in haar dagen amper verworven. Integendeel, zo miskend als Jezus stierf op het kruis, zo pijnlijk eindigde daar ook haar rol. Maria past niet in de galerij van de gelauwerden van deze wereld.

En toch zit in Maria iets van alle grote vrouwenfiguren uit de geschiedenis. Alle grote lijnen komen bij haar samen. Al is Maria niet het Amerikaanse Vrijheidsbeeld, toch spreekt heel haar leven van vrijheid: de vrijheid om 'ja' te zeggen op Gods vraag, de vrijheid om je hart en je geweten te volgen, de vrijheid om alleen dienaar van Gods liefde te zijn. Wie de ware vrijheid zoekt, kan bij Maria om raad gaan vragen. En verder: al is Maria niet te vergelijken met Vrouwe Justitia, toch spreekt heel haar leven van recht, rechtvaardigheid en rechtsherstel. Ze zong het al in haar Magnificat, het Evangelie van vandaag: *'Hoog verheft mijn ziel de Heer ... Hij doet zich gelden met krachtige arm, vermetelen drijft Hij uiteen. Machtigen haalt Hij omlaag van hun troon, eenvoudigen brengt Hij tot aanzien. Behoeftigen schenkt Hij overvloed, maar rijken gaan heen met ledige handen'*. Wie wil weten wat recht, rechtvaardigheid en rechtsherstel inhouden, kan Maria om raad gaan vragen. En tenslotte: al is Maria geen kunstenaar als Käthe Kollwitz, toch spreekt heel haar leven van het diepe verdriet dat vrouwen en vooral moeders kunnen lijden om de dwaasheid van oorlog en geweld, om het onrecht dat hun kinderen wordt aangedaan, om de onwil of de onkunde van de machthebbers van deze wereld. Wie wil weten welk en hoeveel verdriet de mensheid in zich draagt, kan bij Maria om raad gaan vragen.

Goede vrienden, vandaag eren wij Maria als onze hemelse Moeder. Dat doen wij terecht. Maria staat bovenaan: bovenaan de leerlingen van Jezus, bovenaan de gemeenschap van de heiligen, bovenaan de gezegenden in het huis van de Vader.

Ik wens u een mooi feest van Maria-tenhemelopneming!

Amen.

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen